

Περιεχόμενα

σελ. 1...

Απόστολος Δεδουσόπουλος

Για την εκπαιδευτική πολιτική

σελ. 3...

Δημήτρης Ματθαίου

Το ζήτημα της πρόσβασης στα πανεπιστήμια και πάλι στην επικαιρότητα

σελ. 4...

Μαρία Καραμεσίνη

Η απορρόφηση των πτυχιούχων πανεπιστημίου στην αγορά εργασίας

σελ. 5...

Ελένη Πρόκου

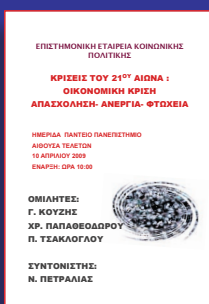
Από την ισότητα εκπαιδευτικών ευκαιριών στις πολιτικές διασφάλισης της ποιότητας και τις τάσεις ιδιωτικοποίησης της ανώτατης εκπαίδευσης

σελ. 6...

Το νέο Δ.Σ. και ο προγραμματισμός της Εταιρείας

σελ. 7...

Αφίσα ημερίδας

Για την εκπαιδευτική πολιτική

Η εκλογή του νέου ΔΣ της ΕΕΚΠ προηγήθηκε λίγες μέρες της δολοφονίας του 15χρονου Αλέξη Γρηγορόπουλου και των βίαιων γεγονότων που ακολούθησαν. Για άλλη μια φορά στο επίκεντρο των μαθητικών και φοιτητικών διαδηλώσεων, των τηλεοπτικών συζητήσεων και των αναλύσεων σε εφημερίδες, περιοδικά και αίθουσες διδασκαλίας βρέθηκαν τα αιτήματα της νεολαίας. Από όποια οπτική και αν προσεγγισθούν, είτε από την οπτική της πολιτικής εξουσίας και των κομματικών μηχανισμών, είτε από την οπτική της διαχείρισης και της πράξης, της καταστολής και της ειρήνευσης, είτε από την οπτική της προσπάθειας αποκωδικοποίησης και κατανόησης, είτε τα αντιληφθούμε στο βάθος και στην πληρότητά, είτε τα προσπεράσουμε διαπιστώνοντας την ανυπαρξία τους, προκύπτει μια κοινή συνισταμένη: Το ζήτημα του εκπαιδευτικού συστήματος σ' όλες τις βαθμίδες βρίσκεται στην καρδιά του προβλήματος.

Το ζήτημα του εκπαιδευτικού συστήματος αντιμετωπίζεται συνήθως με ένα τρόπο τεχνικό: Αρκεί ένας νέος νόμος, μια νέα μεταρρύθμιση, για κάποιους, η εφαρμογή των νόμων, για κάποιους άλλους, η αύξηση των δαπανών για την παιδεία για τους τρίτους. Ωστόσο, κανένας νόμος και καμιά αύξηση των δαπανών δεν αρκεί για να αντιμετωπισθεί η εκτροπή του εκπαιδευτικού συστήματος από το ρόλο για τον οποίο έχει δημιουργηθεί και από τις λειτουργίες που μπορεί να επιτελέσει.

Είναι σημαντικό να κατανοήσουμε ότι εδώ και πολλά χρόνια το εκπαιδευτικό μας σύστημα οργανώνει την απόρριψη της γνώσης, διαλύει τις προσωπικές ευαισθησίες, κλίσεις και προδιαθέσεις, καταπολεμά την πρωτότυπη, άρα μη συμβατική, σκέψη και πρακτική. Παρέχει πληθώρα πληροφοριών χωρίς να οργανώνει τη σκέψη, δηλαδή τη διαδικασία κριτικής επιλογής και απόρριψης. Παραξενευόμαστε ως εκπαιδευτικοί για την αδυναμία των μαθητών μας και των φοιτητών μας να αναλύσουν και να συνθέσουν, ακόμα και να ανακαλέσουν «γνώσεις» στις οποίες εξετάστηκαν και άριστευσαν λίγες μέρες μετά τις εξετάσεις. Δεν αμφισβητούμε, όμως, τις δικές μας πρακτικές που οδηγούν σ' αυτά τα αποτελέσματα.

Το εκπαιδευτικό σύστημα έχει εκτραπεί από τη στιγμή που διασπάστηκε το ουμανιστικό περίβλημα που του ανέθεσε ο διαφωτισμός και αντιμετωπίστηκε ως κοινωνικός μηχανισμός επίτευξης πολλαπλών και, συχνά, αντιφατικών μεταξύ των στόχων: κανένα Λύκειο δεν μπορεί να ανταποκριθεί στη σχιζοφρένια να προετοιμάζει τους μαθητές να πετύχουν στις εισα-

Στόχος του Ενημερωτικού Δελτίου είναι προώθηση του διαλόγου και της ενημέρωσης σε όλο το φάσμα των πεδίων της κοινωνικής πολιτικής.

Το Δελτίο δημοσιεύσει σύντομα κείμενα, ανακοινώσεις ερευνητικών προγραμμάτων, σχόλια γύρω από την τρέχουσα επικαιρότητα στο χώρο της κοινωνικής πολιτικής και συναφές υλικό. Τα κείμενα/σχόλια προς δημοσίευση δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν τις 1000 λέξεις και οι ανακοινώσεις ερευνητικών προγραμμάτων τις 400 λέξεις και η αποστολή θα πρέπει να γίνεται ηλεκτρονικά στις διευθύνσεις των υπευθύνων επικοινωνίας.

Υπεύθυνος Επικοινωνίας

Χριστόφορος Σκαμνάκης

Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης Δημοκρίτειο Παν/μιο Θράκης

Π. Τσαλδάρη 1

Κομοτηνή - 69100,

Τηλ.: 2109238473

E-mail:

cskamnak@socadm.duth.gr

δημιουργικό: Κέλλυ Πολυζωίδου

γωγικές εξετάσεις μέσα από εξετάσεις τυπικών «γνώσεων» και, ταυτόχρονα, να τους κάνει ικανούς να απολαύσουν την απόκτηση της γνώσης, των ερωτημάτων, των αποριών, των αμφισβητήσεων. Κανένα πανεπιστήμιο δεν μπορεί να αναπαράγει επιστήμη, όταν το αίτημα είναι η επαγγελματοποίηση: Αυτό που διδάσκεται, δυστυχώς, στα τμήματα κοινωνικών επιστημών και με ελάχιστες εξαιρέσεις, είναι ολίγη βολική θεωρία, πολλές τεχνικές και πάμπολλες τρέχουσες πληροφορίες, μηδενικής γνωστικής αξίας. Η ιστορία της κοινωνικής επιστήμης, οι μεγάλες διαμάχες, οι εναλλακτικές θεωρήσεις της πραγματικότητας αντιμετωπίζονται ως θλιβερά απομεινάρια παρωχημένων εποχών, κατάλληλα να θεραπεύονται από έκκεντρους και γραφικούς. Η επιβληθείσα χρησιμοθηρία των πανεπιστημιακών σπουδών καταλήγει σε μια γνώση ανεπαρκή, μια γνώση με ημερομηνία λήξης.

Τα κείμενα των συναδέλφων που περιλαμβάνονται στο τρέχον Δελτίο θέτουν ορισμένα ενδιαφέροντα ζητήματα. Δεν είναι ανάγκη να συμφωνήσουμε με το περιεχόμενό τους και τις διαπιστώσεις τους. Είναι ανάγκη, όμως, να σκεφτούμε κριτικά, κατά μόνας και συλλογικά, για την κατάσταση της εκπαίδευσης και την ατομική μας ευθύνη. Αν δεν κάνουμε τους φοιτητές μας να αγαπήσουν την επιστήμη τους, αν δεν κάνουμε τους μαθητές μας να βρουν την «απόλαυση του κειμένου», δηλαδή του διαβάσματος, η δική μας ανεπάρκεια θα ανταμειφθεί με αυτό που της αξίζει: την, συχνά, βίαιη απόρριψη από τη δική τους μεριά.

Απόστολος Δεδουσόπουλος

Καθηγητής Οικονομικής της Εργασίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Προγραμματισμός επόμενων εκδηλώσεων

Η Επιστημονική Εταιρεία Κοινωνικής Πολιτικής προετοιμάζει σειρά εκδηλώσεων με τον γενικό τίτλο:

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Το πρόγραμμα των εκδηλώσεων έχει ως εξής:

Παρασκευή 10 Απριλίου, ώρα 10:00, Αίθουσα Τελετών Παντείου: Κρίσεις του 21ου Αιώνα : **Οικονομική Κρίση - Απασχόληση - Ανεργία - Φτώχεια** (βλέπετε αφίσα στην τελευταία σελίδα του δελτίου)

Παρασκευή 15 Μαΐου: «**Εκπαίδευση, Κατάρτιση, Εργασία: Η αναζήτηση λύσης**»

Παρασκευή 5 Ιουνίου: «**Κοινωνική βία και καταστολή**»

Περισσότερες λεπτομέρειες θα ανακοινώνονται διαρκώς στην ιστοσελίδα μας.

Το ζήτημα της πρόσβασης στα πανεπιστήμια και πάλι στην επικαιρότητα

Το ζήτημα του συστήματος πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, που για χρόνια τώρα ταλανίζει την ελληνική κοινωνία, έρχεται για μια ακόμη φορά τις μέρες αυτές στο επίκεντρο του δημόσιου λόγου για την εκπαίδευση. Και πάλι ο σύγχρονος προβληματισμός έχει την ίδια αφετηρία. Πρόκειται κυρίως για την πρόδηλη υπονόμηση της μορφωτικής αποστολής του λυκείου την οποία προκαλεί το εξεταστικό σύστημα, σε συνδυασμό και με τον περιορισμό, λόγω των εισαγωγικών εξετάσεων, του δικαιώματος πολλών υποψηφίων να απολαύσουν το αγαθό της γνώσης στους τομείς που επιθυμούν.

Οι προτάσεις για την υπέρβαση του αδιεξόδου είναι και πάλι πολλές, χωρίς κάποιες από αυτές να είναι στην πραγματικότητα νέες. Εντελώς σχηματικά, οι προτάσεις αυτές θα μπορούσαν να ταξινομηθούν σε δύο μεγάλες κατηγορίες. Στην πρώτη ανήκουν όσες ζητούν τη σταδιακή κατάργηση του *numerus clausus* και την ελεύθερη πρόσβαση όλων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η λογική τους στηρίζεται στην παραδοχή ότι η ανώτατη εκπαίδευση αποτελεί δημόσιο αγαθό, που καμιά κοινωνική ομάδα δεν επιτρέπεται να το στερηθεί. Καθώς μάλιστα οι σχολικές επιδόσεις επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από την κοινωνική προέλευση των μαθητών, οι εισαγωγικές εξετάσεις, σύμφωνα με τους υποστηρικτές της θέσης αυτής, θέτουν στην ουσία φραγμούς στην πρόσβαση των νέων από τις λιγότερο προνομιούχες τάξεις στο πανεπιστήμιο και είναι γι' αυτό κοινωνικά άδικες. Όσοι υποστηρίζουν την εν λόγω άποψη ζητούν την αύξηση της κρατικής χρηματοδότησης για την απαραίτητη βελτίωση των υφισταμένων υποδομών στα πανεπιστήμια, χωρίς την επικουρία και την συνακόλουθη εμπλοκή της αγοράς στα πανεπιστημιακά πράγματα, ενώ δε φαίνεται να τους απασχολεί το πρόβλημα της απορρόφησης από την αγορά εργασίας των πτυχιούχων, ο αριθμός των οποίων αναμένεται λογικά να αυξηθεί, αν υιοθετηθεί η ανοιχτή πρόσβαση. Μείζονος σημασίας διακύβευμα γι' αυτούς αποτελεί η κοινωνική δικαιοσύνη και γι' αυτό οι πρακτικές διαστάσεις της πολιτικής των ανοιχτών θυρών, οι ανάγκες δηλαδή της παραγωγής σε ανθρώπινο

δυναμικό, έρχονται σε δεύτερη μοίρα.

Στη δεύτερη κατηγορία ανήκουν οι λύσεις εκείνες που αποδέχονται το *numerus clausus*. Εδώ οι παραλλαγές είναι πολλές. Εθνικό απολυτήριο, ανεξάρτητο προπαρασκευαστικό έτος ανάμεσα στο λύκειο και το Πανεπιστήμιο, ελεύθερη πρόσβαση στο πρώτο έτος σε μια Σχολή και στη συνέχεια επιλογή των ικανών να συνεχίσουν και κατανομή τους σε Τμήματα, ανάλογα και με τις επιθυμίες τους, κοκ. Όσοι υποστηρίζουν την καθεμιά από τις λύσεις αυτές φαίνεται να αντιμετωπίζουν το ζήτημα ως τεχνικό, ως υπόθεση δηλαδή διαχείρισης της υπερβάλλουσας ζήτησης για ανώτατη εκπαίδευση και όχι ως πρόβλημα κοινωνικό. Γι' αυτό και δεν αναζητούν τους κοινωνικο-οικονομικούς παράγοντες που δημιουργούν την αυξημένη ζήτηση και την ανομοιομερή κατανομή της σε ορισμένους κατά παράδοση κλάδους, όπως είναι η ιατρική, η νομική, τα οικονομικά και οι επιστήμες των μηχανικών. Στη δική τους θεώρηση του προβλήματος της πρόσβασης, προέχει από τη μια η διαπίστωση της αξιολύπησης των υποψηφίων να ανταποκριθούν στις αυξημένες απαιτήσεις των πανεπιστημιακών σπουδών, και από την άλλη η μορφωτική αυτοτέλεια του λυκείου, που και τα δύο σηματοδοτούν μια αντίληψη που θέλει την πανεπιστημιακή εκπαίδευση να διαφοροποιείται στην αποστολή και το χαρακτήρα της από τη γενική εκπαίδευση. Την προβληματική τους φαίνεται να επηρεάζει επίσης η διασφάλιση της ισορροπίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης στην αγορά εργασίας, όταν θα έρθει η ώρα της αποφοίτησης από τα πανεπιστήμια.

Από τους θιασώτες και των δύο αυτών σχολών σκέψης φαίνεται να απουσιάζει η ολοκληρωμένη θεώρηση του προβλήματος. Μια θεώρηση δηλαδή που λαμβάνει σοβαρά υπόψη και συνεκτιμά τόσο το επιθυμητό όσο και το πρακτικά εφικτό. Ίσως αυτό να οφείλεται, σε κάποιο βαθμό, σε ιδεολογικές, πολιτικές ή και παιδαγωγικές περιχαρακώσεις. Ίσως να οφείλεται στην έμφυτη τάση πολλών να βάζουν το κάρο πριν από το άλογο - να αναζητούν τη λύση χωρίς να έχουν μελετήσει επαρκώς το σύνολο των δεδομένων του προβλήματος. Σε κάθε περίπτωση, οφείλεται και σε αστοχία της πολιτικής μας κουλτούρας. Στην απροθυμία μας να διαλεχτούμε, να διαπραγματευτούμε και τελικά να συνθέσουμε, γνωρίζοντας ότι και στην εκπαίδευση, όπως και στη ζωή, τέλειες λύσεις, λύσεις χωρίς ανεπιθύμητες παρενέργειες, δεν υπάρχουν.

Δημήτρης Ματθαίου
Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών

Η απορρόφηση των πτυχιούχων πανεπιστημίου στην αγορά εργασίας

Κάποιες οικονομικά αναπτυγμένες χώρες ήδη από τη δεκαετία του 1960 και σχεδόν όλες από τη δεκαετία του 1970 παρακολουθούν συστηματικά, μέσω ερευνών «μετάβασης» μεγάλης κλίμακας, την εργασιακή ένταξη των νέων που αποφοιτούν από διαφορετικά επιπέδα εκπαίδευσης καθώς και αυτών που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο. Μέχρι πρόσφατα, η χώρα μας ήταν η μοναδική στην πρώην Ε.Ε.-15 που δεν είχε ποτέ πραγματοποιήσει καμία τέτοια έρευνα. Τα τελευταία χρόνια διεξήχθησαν τρεις: για τους αποφοίτους λυκείου και ΤΕΕ, πανεπιστημίου και ΤΕΙ αντίστοιχα.

Στη συνέχεια παρουσιάζουμε ορισμένα αποτελέσματα της πρώτης πανελλαδικής έρευνας απορρόφησης των πτυχιούχων πανεπιστημίου στην αγορά εργασίας, που πραγματοποιήθηκε το 2005 από την Οριζόντια Δράση (δίκτυο) των Γραφείων Διασύνδεσης των Πανεπιστημίων σε δείγμα 13.617 αποφοίτων όλων των ελληνικών ΑΕΙ των ετών 1998-2000 και ολοκληρώθηκε το 2008 με την έκδοση της μελέτης που παρουσιάζει τα γενικά αποτελέσματα και τα ευρήματά της. Με την Ελλάδα να κατέχει τα πρωτεία στην Ε.Ε. των 27 ως προς την ανεργία των νέων και την οικονομική κρίση στο ξεκίνημά της, οι δυσκολίες ένταξης και επαγγελματικής αποκατάστασης των αποφοίτων που εντόπισε η έρευνα αναμένεται να ενταθούν τα επόμενα χρόνια.

Τα αποτελέσματα της έρευνας καταρρίπτουν το μύθο των αιώνιων φοιτητών. Αν και το 52% των αποφοίτων ολοκληρώνει τις σπουδές του πάνω από ένα έτος μετά την επίσημη διάρκειά τους, η μέση καθυστέρηση είναι 1,5 έτος και η μέση ηλικία αποφοίτησης είναι τα 24,2 έτη. Από την έρευνα προκύπτει επίσης ότι εμπειρία εργασίας κατά τη διάρκεια των σπουδών είχε 45% των αποφοίτων των ετών 1998-2000, αν και μόνο 13% είχαν εμπειρία συνεχόμενης απασχόλησης.

Ως προς την απορρόφηση στην αγορά εργασίας, το πρώτο αξιόλογο εύρημα της έρευνας είναι ότι 5-7 έτη μετά την αποφοίτηση όλοι σχεδόν οι πτυχιούχοι (91%) είναι οικονομικά ενεργοί, ενώ οι περισσότεροι μη ενεργοί δεν αναζητούν εργασία για προσωρινούς λόγους (μεταπτυχιακές σπουδές, στρατιωτική θητεία, αναμονή αποτελεσμάτων ΑΣΕΠ/διαγωνισμών/πραγματοποίησης ειδικότητας κ.α.).

Δεύτερο αξιοσημείωτο εύρημα είναι ότι το κυριότερο πρόβλημα των νέων πτυχιούχων 5-7 έτη από την αποφοίτηση δεν είναι τόσο η ανεργία (ποσοστό 6,7%) όσο η δυσκολία εξεύρεσης σταθερής απασχόλησης (ποσοστό επισφαλώς απασχολούμενων 29%). Η σύγκριση των αποτελεσμάτων της έρευνας με τα στατιστικά στοιχεία της ΕΣΥΕ έδειξε ότι τα τελευταία υποεκτιμούν την επισφαλή απασχόληση πάνω από 10 ποσοστιαίες μονάδες, αποκρύπτοντας το πραγματικό μέγεθος του προβλήματος.

Άλλο σημαντικότερο εύρημα είναι ότι οι διάφορες μορφές προσωρινής εργασίας και η μερική απασχόληση εμπλέκουν 45% των πτυχιούχων που δουλεύουν με εξαρ-

τημένη σχέση εργασίας, ενώ οι συμβάσεις έργου είναι εξίσου εκτεταμένες με τις συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου. Ο κίνδυνος ανεργίας και η εκτεταμένη επισφάλεια και ελαστικότητα της απασχόλησης συντελούν ώστε, 5-7 έτη μετά την αποφοίτηση, 4 στους 10 πτυχιούχους να μην έχουν ολοκληρώσει ακόμα τη διαδικασία μετάβασης (εργασιακή και επαγγελματική σταθεροποίηση). Επίσης, ο κίνδυνος ανεργίας και η έλλειψη θέσεων εργασίας με αντικείμενο συναφές με αυτό των σπουδών οδηγεί μερίδα των πτυχιούχων (26%) στην ετεροαπασχόληση.

Πέντε έως επτά χρόνια μετά την αποφοίτηση, ο δημόσιος τομέας απασχολεί 40% των εργαζομένων αποφοίτων (τους μισούς με σταθερή σχέση εργασίας και τους άλλους μισούς ως συμβασιούχους) ενώ 47% είναι μισθωτοί στον ιδιωτικό τομέα και 13% είναι αυτοαπασχολούμενοι (έχουν δική τους επιχείρηση με ή χωρίς προσωπικό).

Η έρευνα έδειξε ότι 14% των πτυχιούχων δεν έχει αποκτήσει καμία ή μόνο μία εμπειρία εργασίας μέσα στο διάστημα 5-7 ετών από την αποφοίτηση, 60% των πτυχιούχων έχει αποκτήσει 2-3 εμπειρίες εργασίας, ενώ 26% πάνω από τέσσερις και πάνω. Τα παραπάνω ευρήματα καταρρίπτουν το μύθο που θέλει τους πτυχιούχους πανεπιστημίου να παραμένουν κατά κανόνα αδρανείς ή εκούσια άνεργοι μέχρι να βρουν μία δουλειά που να αντιστοιχεί απόλυτα στις προσδοκίες τους.

Ένα από τα απρόοπτα ευρήματα ήταν η αναίρεση του μύθου ότι οι νέοι πτυχιούχοι πανεπιστημίου είναι όλοι χαμηλά αμειβόμενοι. Το 2005, μόνο 17% των αποφοίτων που εργάζονταν ως μισθωτοί και συμβασιούχοι έργου σε έναν εργοδότη είχαν καθαρές μηνιαίες αποδοχές μέχρι 700 ευρώ, ενώ 47% έπαιρναν μεταξύ 701 και 1100 ευρώ καθαρά το μήνα και 36% πάνω από 1100 ευρώ.

Η έρευνα επιβεβαίωσε ότι οι μεταπτυχιακές σπουδές έχουν εξελιχθεί σε «τεταρτοβάθμια εκπαίδευση», εφόσον το 40% των αποφοίτων ενός έτους έχει πραγματοποιήσει ή πραγματοποιεί μεταπτυχιακές σπουδές 5-7 έτη μετά την αποφοίτηση. Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζει το εύρημα ότι, να μεν το 53% αυτών που παραματοποιούν μεταπτυχιακές σπουδές δηλώνουν ότι ο κύριος λόγος είναι η εύρεση εργασίας στο αντικείμενο των σπουδών και η απόκτηση εξειδίκευσης για την επίτευξη καλύτερης επαγγελματικής σταδιοδρομίας, αλλά το 43% δηλώνει ότι ο κύριος λόγος είναι το επιστημονικό ενδιαφέρον για το αντικείμενο σπουδών.

Μία σημαντική συνεισφορά της μελέτης είναι ότι περιλαμβάνει τα αποτελέσματα ενός μεγάλου αριθμού στατιστικών αναλύσεων των προσδιοριστικών παραγόντων όλων των χαρακτηριστικών της εργασιακής και επαγγελματικής ένταξης και της διαδικασίας μετάβασης των αποφοίτων από το πανεπιστήμιο στη σταθερή απασχόληση. Το φύλο και ο επιστημονικός κλάδος σπουδών είναι οι παράγοντες με τη συστηματικότερη άμεση επίδραση σ' αυτά τα χαρακτηριστικά, ενώ η επίδραση της κοινωνικής τάξης προέλευσης είναι περισσότερο έμμεση παρά άμεση.

Μαρία Καραμεσίνη

Αναπληρώτρια καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου, επιστημονικά υπεύθυνη και συντονίστρια της έρευνας της Οριζόντιας Δράσης των Γραφείων Διασύνδεσης για την απορρόφηση των αποφοίτων πανεπιστημίου στην αγορά εργασίας.

Από την ισότητα εκπαιδευτικών ευκαιριών στις πολιτικές διασφάλισης της ποιότητας και τις τάσεις ιδιωτικοποίησης της ανώτατης εκπαίδευσης

Οι κοινωνικές υπηρεσίες περιλαμβάνουν την εκπαίδευση ως ένα παραδοσιακό πεδίο κοινωνικής ευμερίας. Η κοινωνική πολιτική (πεδίο της οποίας είναι η εκπαίδευση) είναι προϋπόθεση για την οικονομική αποτελεσματικότητα, κυρίως όμως είναι απελευθερωτική. Στόχος του κράτους-πρόνοιας είναι η πραγμάτωση των ιδεωδών της ισότητας και της κοινωνικής δικαιοσύνης, που σε μεγάλο βαθμό επιτυγχάνονται μέσω της κοινοβουλευτικής κινητοποίησης. Σημαντικές θεωρούνται οι δημόσιες δαπάνες στις κοινωνικές υπηρεσίες, αν και σταδιακά υποστηρίχθηκε η μετατόπιση προς το περιεχόμενο των κρατών πρόνοιας (π.χ. δημιουργία στοχευμένων προγραμμάτων). Σε γενικές γραμμές, το κράτος-πρόνοιας ελαττώνει τις υπάρχουσες διαφορές κοινωνικής θέσης ή τάξης και θέτει στο επίκεντρο τη διασφάλιση της κοινωνικής δικαιοσύνης και την άρση του κοινωνικού αποκλεισμού. Ωστόσο, ο νεοφιλελεύθερος λόγος ασκεί κριτική στις ιδέες για κοινωνική δικαιοσύνη, υποστηρίζοντας την απελευθέρωση της αγοράς από κυβερνητικές παρεμβάσεις και προσπαθώντας να εξηγήσει ότι η ίδια η φύση του κράτους-πρόνοιας δυσχεραίνει την οικονομική ανάπτυξη. Συνεπώς, ασκεί κριτική σε τομείς της κοινωνίας όπου κυριαρχεί το κράτος-πρόνοιας, μεταξύ των οποίων είναι και η εκπαίδευση.

Η κυριαρχία της νεοφιλελεύθερης αντίληψης εμφανίστηκε στις πολιτικές για την ανώτατη εκπαίδευση μέσω της αποδυνάμωσης της έννοιας της «ισότητας εκπαιδευτικών ευκαιριών», που έλαβε χώρα σε πολλές χώρες της Ευρώπης από τη δεκαετία ακόμη του '80. Πιο πριν, τη δεκαετία του '60, οι στόχοι της κοινωνικής δικαιοσύνης και της κοινωνικής συνοχής είχαν βρει την έκφρασή τους στις προσπάθειες για «ισότητα εκπαιδευτικών ευκαιριών» μέσω της μαζικοποίησης της ανώτατης εκπαίδευσης, η οποία θα έδινε απάντηση και στο αίτημα για οικονομική ανάπτυξη. Ο αυξανόμενος πλούτος αυτών των κοινωνιών στήριξε τη ραγδαία επέκταση της ανώτατης εκπαίδευσης. Μάλιστα, τις δεκαετίες του '60 και του '70, έλαβε χώρα ο ονομαζόμενος στρατηγικός σχεδιασμός, που επικεντρώθηκε στις εισροές σε εθνικό επίπεδο, δηλαδή, σε θέματα όπως είναι οι δαπάνες για την ανώτατη εκπαίδευση και ο αριθμός των φοιτητών. Από τη δεκαετία όμως του '80, σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες, παρατηρήθηκε αποδυνάμωση της έννοιας της «ισότητας» (με όλη την αμφιλογία που εμπεριέχει αυτή η έννοια) και ενίσχυση της έννοιας της οικονομικής «αποτελεσματικότητας». Η επέκταση της ανώτατης εκπαίδευσης δεν δικαιολογήθηκε πρωτίστως στο όνομα της «ισότητας ευκαιριών», αλλά στην ανάγκη ενδυνάμωσης

της τεχνολογικής βάσης των χωρών στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης και της επιταγής για τη δημιουργία της «κοινωνίας της γνώσης». Η προώθηση, μάλιστα, της ισότητας άρχισε να τεκμηριώνεται στη βάση της απασχολησιμότητας των αποφοίτων μέσω της ανάπτυξης των δεξιοτήτων τους.

Η ανώτατη εκπαίδευση κλήθηκε να γίνει πιο «αποτελεσματική» με το να προσδώσει τα απαραίτητα εφόδια σε ένα υψηλότερο ποσοστό νέων. Καθώς όμως οι κυβερνήσεις ήλθαν αντιμέτωπες με μια μεταστροφή της κοινωνικής δαπάνης προς τον τύπο των υπηρεσιών που χρειάζονται οι γηράσκοντες πολίτες, μειώθηκε η αναλογία της συνολικής κοινωνικής δαπάνης στην εκπαίδευση. Η ανώτατη εκπαίδευση κλήθηκε να παραγάγει περισσότερα με όσο το δυνατό λιγότερο κόστος και οι κυβερνήσεις προσπάθησαν να απαλλαγούν των ευθυνών τους για μέρος των δαπανών με το να προσπαθούν να πείσουν τα άτομα και τα ιδρύματα να αναζητήσουν πηγές χρηματοδότησης πέραν του δημόσιου ταμείου. Η βραχυπρόθεσμη προτεραιότητα ήταν η παραγωγή των τύπων δεξιοτήτων που χρειάζεται η οικονομία και η μακροπρόθεσμη προτεραιότητα ήταν να δημιουργηθούν τα μέσα ώστε τα άτομα σταδιακά να αποσυρθούν από το κράτος πρόνοιας. Η ανώτατη εκπαίδευση θα παρείχε υπηρεσίες που συνάδουν με τις ανάγκες της αγοράς σε καταναλωτές που έχουν το δικαίωμα της επιλογής.

Επιπροσθέτως, η αποφασιστικότητα των κυβερνήσεων να περιορίσουν τις δαπάνες ήταν στο επίκεντρο της ανόδου του «εξαρτώμενου από όρους συμβολαίου» μεταξύ κράτους και ανώτατης εκπαίδευσης. Το «αξιολογικό κράτος» ανέθεσε σε «ενδιάμεσα σώματα» το έργο της αξιολόγησης της ανώτατης εκπαίδευσης σε μια παράλληλη γραφειοκρατία που τέθηκε στην υπηρεσία της αγοράς και των καταναλωτών. Η απόδοση μεγαλύτερης αυτονομίας στα ιδρύματα ήταν υπό όρους: τα πανεπιστήμια θα έπρεπε να ικανοποιήσουν προσυμφωνημένα κριτήρια - η εστίαση ήταν πλέον στις εκροές - ώστε να αποτιμηθεί στη συνέχεια το έργο τους, εντός του πλαισίου του μοντέλου της επιθεώρησης από το κράτος. Η μεγαλύτερη αυτονομία παρέπεμπε και στη δημιουργία αυτοκατευθυνόμενων συστημάτων που να επιδεικνύουν επιχειρηματική συμπεριφορά με έμφαση στη διαχείριση. Ο αναδυόμενος «νέος διευθυντισμός» σήμαινε ρητές προσπάθειες αλλαγής της κουλτούρας των οργανισμών και των αξιών του προσωπικού ώστε να μοιάζουν με εκείνες του ιδιωτικού κερδοσκοπικού τομέα, ενώ ο λεγόμενος «ακαδημαϊκός καπιταλισμός» αναφερόταν σε δράσεις των πανεπιστημιακών που να συνάδουν με τις ανάγκες της αγοράς.

Καταληκτικά, η μετατόπιση από την «ισότητα εκπαιδευτικών ευκαιριών» στην «ποιότητα» ήταν σύμφωνη με τη νεοφιλελεύθερη στροφή στις πολιτικές για την ανώτατη εκπαίδευση και εκφράστηκε με την έμφαση στην οικονομική αποτελεσματικότητα και τις εκροές, τον περιορισμό των δαπανών, την εξατομίκευση της ευθύνης για εκπαίδευση, τον έλεγχο από απόσταση, τη δημιουργία του κατευθυνόμενου από την αγορά πανεπιστημίου.

Ελένη Πρόκου

Λέκτορας Παντείου Πανεπιστημίου

Το Νέο Δ.Σ. και ο προγραμματισμός της Εταιρείας

Αγαπητοί συνάδελφοι και μέλη της Εταιρείας, σας γνωρίζουμε ότι στις εκλογές της 24ης Οκτωβρίου 2008 εκλέχθηκε νέο Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας. Το Δ.Σ. συγκροτήθηκε σε σώμα ως εξής:

Πρόεδρος:	Α. Δεδουσόπουλος
Γραμματέας:	Σ. Βιδάλη
Αν. Γραμματέας:	Χρ. Σκαμνάκης
Ταμίας:	Ε. Πρόκου
Μέλη:	Κώστας Δικαίος Περικλής Πολυζωίδης Ανδρέας Φερώνας

Το ΔΣ θέλει να εκφράσει τις ευχαριστίες του προς τα μέλη του προηγούμενου Δ.Σ. που δεν συμμετέχουν στο σημερινό συμβούλιο και να βεβαιώσει ότι θα κάνει κάθε δυνατή προσπάθεια για να ανταποκριθεί στην εμπιστοσύνη των μελών της εταιρείας, έχοντας να αναμετρηθεί με την αποτελεσματικότητα, επιστημονική ευρύτητα και το κοινωνικό ήθος αυτών των συναδέλφων. Στην καθηγήτρια Μαρία Πετμετζίδου, τον Αν. Καθηγητή Χρίστο Παπαθεοδώρου, την καθηγήτρια Κούλα Κασιμάτη, τον καθηγητή Νίκο Πετραλιά και στην αγαπητή συνάδελφο Ευγενία Μουκάνου η ΕΕΚΠ οφείλει πολύ περισσότερα από όσα μπορούν να εκφράσουν οι λέξεις. Ελπίζουμε ότι σύντομα θα αναλάβουν εκ νέου ενεργό ρόλο στη ζωή της εταιρείας.

Η ΕΕΚΠ καλείται πλέον από την ίδια τη σημερινή συγκυρία να εντείνει και να επεκτείνει τις δραστηριότητές της στο πεδίο της Κοινωνικής Πολιτικής. Το Δ.Σ. αποφάσισε να αναπτύξει περαιτέρω τις δραστηριότητές της ΕΕΚΠ σε μία πολύ-επιστημονική προσέγγιση, που θα περιλαμβάνει όσο το δυνατό περισσότερους τομείς του αντικείμενου αυτού, να δραστηριοποιήσει τα ήδη εγγεγραμμένα μέλη και να προσελκύσει νέα μέλη από την επιστημονική κοινότητα και τους ενδιαφερόμενους φορείς. Στόχος μας είναι η δημιουργία ενός ζωντανού και συνεχούς διαλόγου για τα ζητήματα που απασχολούν την Κοινωνική Πολιτική και τους επιμέρους επιστημονικούς κλάδους που συνδέονται με αυτήν και ασχολούνται με τα σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα.

Από το Νοέμβριο του 2008 το Δ.Σ. έχει ορίσει τους άξονες της δραστηριότητάς του. Συγκεκριμένα οι άξονες δράσης για το 2009 είναι:

1. Η ολοκλήρωση των εκδόσεων που έχουν προγραμματισθεί από το προηγούμενο Δ.Σ.
2. Η αναζήτηση τρόπων και χρηματοδότησης για την μόνιμη στέγαση της έδρας της εταιρείας
3. Η συνέχιση της έκδοσης του Δελτίου και ο εμπλουτισμός του
4. Η έκδοση ηλεκτρονικού περιοδικού με επιστημονικά standards (κριτές).
5. Η δικτύωση της ΕΕΚΠ με όσο το δυνατόν περισσότερα ΑΕΙ στην Ελλάδα και με ΑΕΙ και

επιστήμονες του εξωτερικού. Στο πλαίσιο αυτό η ΕΕΚΠ φιλοδοξεί να αναπτύξει ένα δίκτυο συνδέσεων σε κάθε Τμήμα που έχει σχέση με τις επιστήμες που εντάσσονται ή μπορούν να «συνεργάζονται» με την κοινωνική πολιτική.

6. Η δημιουργία νέας ιστοσελίδας της Εταιρείας
7. Η προσπάθεια σταθερής παρέμβασης στην τρέχουσα επικαιρότητα σε ζητήματα που αφορούν τα επιστημονικά αντικείμενα με τα οποία ασχολείται η ΕΕΚΠ και η διάδοση της επιστημονικής γνώσης και των προβληματισμών της επιστημονικής κοινότητας στα σχετικά θέματα.
8. Η διεξαγωγή ημερίδων στο άμεσο μέλλον με γενική θεματική την οικονομική κρίση και τις επιπτώσεις της (δες σχετική ανακοίνωση στο παρόν Δελτίο).
9. Η συστηματική προσπάθεια διεξαγωγής ενός ή περισσότερων σεμιναρίων με τη συμμετοχή μεταπτυχιακών φοιτητών και υποψηφίων διδασκόντων μελών της Εταιρείας ή προσκεκλημένων και ο συντονισμός τους από μέλη της Εταιρείας (θα υπάρξει νεότερη ανακοίνωση)
10. Η καταγραφή των ήδη εγγεγραμμένων μελών και η επαναδραστηριοποίηση όσων μελών έχουν «χαλαρώσει» τους δεσμούς με την Εταιρεία.
11. Η συντονισμένη προσπάθεια προσέλκυσης νέων μελών που θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη των στόχων της ΕΕΚΠ.

Ήδη ο σχεδιασμός του ηλεκτρονικού περιοδικού έχει ξεκινήσει, όπως και εκείνος της ιστοσελίδας, η οποία θα αποτελέσει το κομβικό σημείο αναφοράς της ΕΕΚΠ.

Για το σκοπό αυτό, το Δ.Σ. καλεί τα μέλη της ΕΕΚΠ και όσους νέους ή καταξιωμένους επιστήμονες ασχολούνται με σχετικά ζητήματα να συμβάλουν με τις απόψεις και τη συμμετοχή τους στην προσπάθεια αυτή. Είναι ευνόητο, ότι κάθε τέτοια σύνδεση με την ΕΕΚΠ ή επανασύνδεση μελών που έχουν «ατονήσει» προϋποθέτει και την ταμιακή τακτοποίηση της συνδρομής των μελών. Για λόγους που σχετίζονται με την προτεραιότητα του Δ.Σ. να συσπειρώσει ακόμα και εκείνα τα μέλη που δεν έχουν τακτοποιήσει τη συνδρομή τους, αποφασίστηκε να παραγραφούν προηγούμενες οφειλές προς την ΕΕΚΠ και να καταβληθούν οι οφειλές μόνο για το έτος 2008. Η ανανέωση της συνδρομής για το 2009 θα πραγματοποιηθεί σε εύθετο χρόνο μέσα στους επόμενους μήνες.

Το Δ.Σ.

Α. Δεδουσόπουλος, Σ. Βιδάλη, Ε. Πρόκου, Χ. Σκαμνάκης,
Α. Φερώνας, Π. Πολυζωίδης, Κ. Δικαίος

**ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

**ΚΡΙΣΕΙΣ ΤΟΥ 21^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ :
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ- ΑΝΕΡΓΙΑ- ΦΤΩΧΕΙΑ**

ΗΜΕΡΙΔΑ ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΑΙΘΟΥΣΑ ΤΕΛΕΤΩΝ

10 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2009

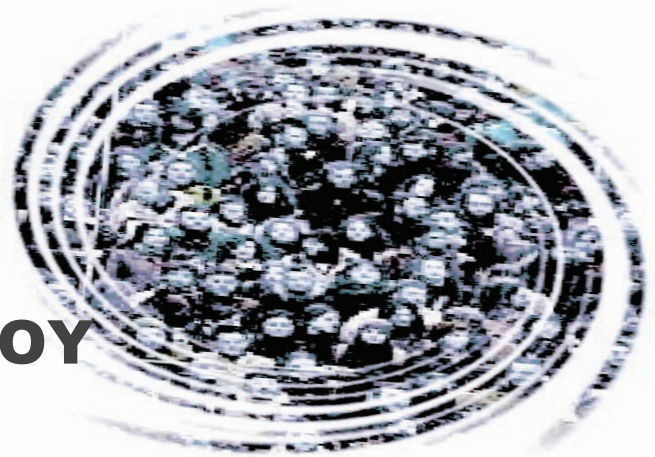
ΕΝΑΡΞΗ: ΩΡΑ 10:00

ΟΜΙΛΗΤΕΣ:

Γ. ΚΟΥΖΗΣ

ΧΡ. ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

Π. ΤΣΑΚΛΟΓΛΟΥ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Ν. ΠΕΤΡΑΛΙΑΣ